

להושיב 2.500 על אדמת הקח"ק במירה וע"י המושבות וגידרו, באופן שמשקם יכניס לכל אחד 50 לא"י לשנה ויעבדו בתור שכירים 3 ימים בשבוע, בהכנסה של 24 לא"י לשנה. לשם כך יש לחת לכל אחד לע"ע רק 200 לא"י (100 בית, 50 לול, 20 סים (לשלשה דונם) 10 הכשרה, 20 רזרבה). שאר הכסף הדרוש להתישבות מלאה על 15 דונם יקבל מכשפתחו, מהלוואות (סיסון הבטיח 15 לירה לדונם נמיעות) ועוד.

ישיבה עם מזכירות פועלי מגדיל. עומדים לפני בחירות ועד המושבה. זכות הבחירה יש לכל בעל-קרקע, לכל חושב קבוע הרשום שנה בפנקסי הועד ומשלם 5 גרוש לחודש, ואיננו חייב יותר משלשה חדשים. הבחירות אינן יחסיות. בין הפועלים יש סעימים המסלמים מסיב. בעלי זכות בחירה יש עכשיו בין הפועלים 40+50. מספר הבוחרים במקום למעלה משלש מאות.

בנקובר סציע לדרוש בחירות יחסיות להקמת הצנו, אם זה לא יקובל נעביר את השאלה לזה"ל ונדרוש בחירת ועד זמני לע"ע.

ב.ג. אנו עושים נסיון לברור השאלה הערבית מחוץ המציאות, ולשם זה קראנו חברים שיש להם מגע עם חוזים שונים של הערבים בפנות שונות.

שאלה א) מה נעשה בין הערבים

ב) מה יש לעשות להגברת השלום, ואח"כ יש לעשות ועד כמה יש יסוד ריאלי לפעולה זו.

טברסקי חובע חוב דפוס הפה"צ מדבר בסכום של 300 לא"י.

לפני הקונגרס הסכים טברסקי עם שייביץ שהענין ימסר לבוררות, כי

היה וכוח על הסכום ועל הרבית. מפני נסיעת טברסקי נדחתה

הבוררות. עכשיו נקבעה הבוררות מחדש. מצד דבר - בר-כוכבא,

מצד טברסקי - זייגר. אין הסכמה בדבר השלישי, כי שייביץ מציע

סותרים בחור שלישים. קראנו לשייביץ וגרמנו שיהיה בורר שלישי

מאחר מחברי ההסתדרות.

אליהו סוסר: שלשום נסגשו האכרים (סמילנסקי, וילנסקי

וספיר) עם הועדה שלנו (אליהו, שקולניק וחורין). אליהו הציע

לברור שאלח רבוי העבודה, מכיון שלע"ע לא נמצא פחרון לשאלח השכר.

שאלח זו חובא לזה"ל. פיר החנגוד, כי לא יוכל להציע לאכר פועלים

מבלי שיוכל לענוחו מה יהיה שכרו. סמילנסקי טען שעבודה ידים

בדונם ע"י ערבי עולה 3 לא"י, ע"י יהודי - 6 לא"י, לפי המאזנים

שבירו ממאה פרדסים. לדברי חורין ההוצאות חלויות בשיטת העבודה.

אליהו העיר שאפשר היה לדבר על סידור השכר אם יסודרו יחסים קבועים

עם האכרים, כי אז אפשר היה למשל לסדר שפועל יקבל $17\frac{1}{2}$, אחרי

ששה חדשים שכרו עולה. מלבד זאת אנו רוצים לדעת במה האכרים מתחייבים, ספיר אמר שאינם יכולים להתחייב, כי השפעתם היא רק רותנית, אבל יוכל להביא לידי כך שעד סוף השנה לא ימצא כמעט משק בפ"ח שלא יהיו בו 50% פועלים יהודים. בדבר הלשכה הם דורשים לשכת הנה"צ עם באי-כוח שני הצדדים. סמילנסקי נגע בנטיעות בעל, ואמר שכאן נשמח אם יקחו פועל יהודי ב-17½ גרוש, בנטיעות של חין יעלה סמילא המחיר, והוא סובר שבקוד שנה ידרשו האכרים 20 גרוש והפועלים ידרשו יותר. הוא שאל מדוע יקבל פועל חדש בפ"ח 20 ובמושבה אחרת - 17½. אליהו ענה שיעץ למועצה פ.ח. להסכים לשכר של 17½ בעד חדשים. ספיר הודיע, שאמנם 17½ לא מספיק, והמחיר יעלה, אולם רגע זה אינו שעת כושר להעלאה המחיר, כי עכשיו רוצים ברבוי העבודה, והעלאה המחיר מפריעה. אם הפועלים לא יסכימו יש סכנה שמספר הפועלים היהודים ירד למטה מ-50% ממספרו היום. אליהו העיר שאין האכרים צריכים לנצל הרצון לרבוי פועלים לשם הורדת השכר. בפ"ח אין להוריד השכר, כי העבודה שם קשה ורבים נעשו אינוולידים בשכר הקטן, אפשר להסכים רק לשכר מורד של חדשים. שקולניק הציע להסכים ל-17½ אם יתחייבו שבקוד שנה יעלה השכר. אליהו התנגד להצעה זו. בחדרה מקבלים כל הפועלים 20 גרוש. קברו לשאלת הלשכה (שאלת השכר נדחתה לישיבת הוה"ל). האכרים דרשו לפנות להנה"צ לסדור לשכה שלה בכל המושבות, הפועלים דרשו מקודם לסדר זאת רק בפ"ח. האכרים התנגדו לכך. החלט שהאכרים דורשים מהנה"צ לשכה שלה, ומקירים שהדבר אקטואלי ביחוד בפ"ח. הפועלים יפנו להנה"צ בהודעה שלדעתם רצויה לשכה משוחפת, אך היות

שהדבר חמור בפ"ח הם מיעצים לעשות נסיון של לשכת הנה"צ בפ"ח.

שקולניק הציע שהועד החקלאי ימסור לועדה רשימת

הפרדסים ופועליהם ויציינו כמה לדעתם אפשר להכניס פועלים

קברים. הוסכם לכך.

האכרים דרשו שאם יהיה הסכם לא תהיה שום שביחה בלי

בוררות. הפועלים הסכימו לכך.

מסרנו לועדה שלנו להכניס גם אסור פטורין בלי בוררות.

אחמול היה פה דגני מחדרה. לבזובסקי מחדרה שאיה

פעם פועל מציע לרכו ע"י אדמה אינפיעח 800 דונם בשביל החישובות

פועלים: 50 משפחה. יש שם לקה"ק 200 דונם, ואפשר לרכוש עוד

600 דונם. דגני סובר שמשלש אלפים אדמה הצבור אפשר להשיג

1.000 דונם ראויים להחישובות. האדמה רשומה עכשיו על-שם 3 פרטים.

בחדרה יש עכשיו חוסר פועלים. יש בקוש ואין לספק אוהו. הם

ממציאים רק לאכרים המעסיקים 100% פועלים יהודים. דרוש איז

לחדרה.

... צבי ערסון חולה ויש צורך להכניסו לחודש במוצא.

מושקובסקי מעכו בא חנה. פועלי נור מרוגזים.

אליהו פנה לברל רפטור שיבור אפשרות סידור הסומחים.

אדק ודובנוב (מבלפוריה) הסכימו לנסוע במשלחת החלון.

הרצפלד ישב שלשום עם רופין והציע לו תכנית מתנגדת.

בסעיף א) יש לברר מה חושבים על הסבות והתוצאות, אם יש יחס של בקורח ואם יש לחם חכניה פעולה, איך מחיחסים לאנגליה, האם הכוון הוא נגד יהודים או גם נגד אנגליה עד כמה שיש סכנת השנות המאורעות בקרוב; מה היחסים הפנימיים בין הנוצרים והמושלמים, הפלחים והבידואים, השכבות הסוציאליות האפנדים וההמון, המשפחות השונות וכו'.

בסעיף ב) מהן אפשרויות הפעולה, התסברה, איך אפשר להקים יחסי שכנים בין ישובים עבריים וערבים ואם אפשר להקים יחסים כלכליים. עד כמה אפשריים קשרים פוליטיים ביחס לענייני מסים, בריאות ועוד. אין אנו מתכוונים הפעם לקשרים ע"י פועלים דוקא שבהם נסינו כבר.

נולד. מה שהיה - זהו (מלחמת-דת).

הערבים חושבים באמת, כי היהודים פגעו בקדשים. סאמינים, היות והידיעות באו מהסופחי והקאדים. הצעקה פגעה אך בשכבות קלות. צעקה הדת נגעה בכלם וגם הסחונים כיוחר אויבים עתה. שלטון העתונות הערבית הוא בלתי מגבל. קוראים מרבים, אולם הסקטים מקריאים. אצלם נוצרה דעת קהל כזו, שגם ידידים ממש פחדים מדעת הקהל. שולם הקיצוני. היכף אחר המאורעות באה כאילו התפכחות. בא רצון להטיל את הכל על הבידואים. לרגל ההסתה נשתנה המצב לרעה. יש הסתה לתרם שלם. הסמשלה מחונה וחלשה מאוד, ומחגבר הלך הרוח, שיש לעשות חשבון עם היהודים ולכלותם. על הנסיונות של וכו' אין בכוחם לערער את האמונה העזת במופחי.

אין כמעט לדבר על דיפנציאציה סוציאלית בין הערבים.
 קל להפנות את הזעם נגד הממשלה, אולי ללא חועיל, הערבי מכבד שלטון.
 הם גם אינם מעיזים במקום שמופיע פקיד בעל סרץ, אולם עסי"ר יש
 פקידים אנגלים מעטים חוקפים פקידים ערבים, המשתמשים לעתים בחוקפה
 במשרותיהם. קטיגור בבית שאן מעז להטות עד ולשחרר אותו למוסר באופן
 פומבי, על שמעיד לטובת יהודים. יש גם ענין של שוד במאורעות ואין
 ספק שבצפון נקמוד עוד בחורף לפני מקרים כאלה שבכפרי לרוב, מסתה
 ועוד. התפרצויות יותר גדולות תבואנה אם תהיה דחיפה מירושלם ואם
 לא יהיה צבא מספיק, אשר ספניו פוחדים.

עתה האחד בין הערבים הוא מלא. צריך למצוא את היכולת
 של הכנסת פרוד. הוא יכול להיות על שטח דתי גם בקרב המושלימים
 עצמם. הפוליטיקה בקרב הערבים היא על יסוד היחסים המשפחתיים.
 הדעה, כי בסיס המאורעות הוא השאיפה לחזק את משפחת החוסינים היא
 נכונה. וצריך לחזק את האופוזיציה המושל ימית.

יכולים בנקל לרכוש את הבידואים. הפקידים אלה אינם
 בגדר של ההסת' בלבד. הכרזות השלום אין להן ערך. לעתון שלנו
 לא יוכל להיות ערך חשוב, כי לא יתיחסו באמון לדברינו.

שמואליק הפסר: אנו מכירים את הלך הרוח של שכבות לא נמוכות של
 הערבים. עם החרתים וכו', אנו באים מעט מאוד במגע. אנו מכירים
 שיכים, מוכתרים וכמה מן הפלחים. הלוזונג לפרעות לא הקיף את
 כל הערבים בכל הארץ. אולי נכון שכל הסוחות עורפלו. מצד אחד
 היו יחסי שלום, מצד שני לא יכלו שלא להאמין לסופתי ולקאדים.

תחלה לא נעחרו רבים, אולם משרבו הידיעות על הנעשה
גברה פעולת ההסחה, נפוצו ידיעות על ההכוננות היהודים לסביחת
הערבים, ושיש על כך חכמיות בעתונות העברית. לו החלו בהסחה
לאומית לא היו מצליחים, אולם ההסחה הדתית הכשירה את הקרקע.
אמונת ההסון חלוצה באמונת השיך או המוכתר. גם חלקים שהתנגדו
למאורעות לא יכלו לעמוד מנגד מחוץ לחץ דעת הקהל ומחוץ הפחד
שהסילו עליהם. הפחד גבר גם על יסוד שמועות שיהודים הורגים
בערבים. ודברים אחדים שנחננו אפשרות להוכיח אמתות הפחדים הויקו
מאזר. העתונות שלהם שלטה.

לחרם איני חושש הרבה. הוא נובע בעיקר מאינטרסים
כלכליים של קבוצות אנשים הרוצים לנצל את המצב. וזה יפגע
בהמונים שיחפכו.

ההסחה נמשכה ואין נעשה דבר נגדה, לא מצדנו ולא
מצד הממשלה. במרכזי ההסחה הפקידות והמשטרה-ערבית, שאינה
מונעת, אלא גם עוזרת בחלקה להסחה, מכיון שאין הכחשות נקלים
הדברים. כל מה שימשך המצב כך, חקיף השפעת ההסחה חוגים יוחר
רחבים.

גם ההכחשות הנדפסות אינן מגיעות לכפריים.
מה אפשר לעשות. הבידואים הם יפנו לצד שכדאי להם.
הפלת סאמין לשיך. הוא גם האמין, כי הממשלה עם אלה שמסיתים אותו.
מוכרחים למצוא דרך להסברת הדברים, להכחשת הגוזמאות. עתון ערבי
שלנו בכפר לא יחן, אולי, הרבה, כי המקריא - השיך או המוכתר לא
יקריאו, בכרוזים של הפרקציה הם מקריאים לעתים את החלק המופנה

נגד היהודים. יותר מועיל היה עתון ערבי-ערבי. רוב העיתונים הערבים יכולים להקנות. אולם אם גם אני רואה את החוקלת בעתון ערבי של ההסתדרות צריך להיות. אני מכיר את הפועל העירוני, אולם הוא הרי קורא משהו וקולט משהו. ויש אפשרות לעזור בקרבו ספקות ביחס לאסחות ההסתה.

בר-כוכבא: שבועות אחדים לפני המאורעות בקרתי בסביבת עזה, נפגשתי עם פלחים ואפנדים. אז הרגשתי כי משהרש יחס קיים, שבני הארץ היהודים הם אנשים טובים, אולם החדשים מסוכנים. ערבי אחד שאלני למה היה ליהודים לשלם 80,000,000 פונט ל"בלפון" (בלפור) ולקנות ממנו את הארץ. בפני היתה פעם שיחה על המופתי. מורה פוטר מספרו, והנה בן המורה אומר לאביו, תאמר למופתי שאם לא ימלא בקשתך, לא תחמלא כאן בקשתו בנוגע ליום החמשי. מה בקשתו לא היה ידוע, אולם ידוע היה, כי הזמנו רבים לענין חשוב ביום ה - ערב הפרעות.

אני מאמין גם היום, כי הפלח אויב לנו יותר מאשר לאפנדים. הייתי נוכח בבית דג'ן בזמן אשור מכירת קרקע באופן גלוי ליהודים. אולם אם האפנדי שנוי המופתי קדוש בעיניהם. לולא הצעקה על התרבת מסגד עומר לא היתה השפעת ההסתה כה מכריעה. יש אפשרות להגביר את הנגוד לאפנדי, אולם זה לא יעשה ע"י יהודים. בקרב הערבים יושבים אנשים ב"כ הג'מעה, המקבלים משכורת של 10 לא"י. האפנדים מגדילים את השנאה ליהודים על-יסוד זה שאין היהודים קונים את חוצרתם. אחרי שנכזבות השמועות על מסגד עומר

גדלה השנאה עתה על-יסוד חדש. הענשים יש בהם משום השפעה טובה לערבי הפוחד משום, אולם גם בזה משחמשים להגדלת השנאה.

ידוע לי, כי אם כי כלפי חוץ שוררת אחדות היא איננה בפנים. בקרב כל ישיבה הנקראת ע"י המופתי יש התיעצויות האופוזיציונרים. בשבוע שעבר דברו אחם בגלוי על תעמולה מצד האופוזיציה נגד הנזק שגרמו הדברים שקרו. על ענין החרם מדברים בחור אמצעי של חנונים נוצרים לנצל את הקונים, אם קודם יכולנו לעשות פעולת הסברה, ולהגיע גם לידי פעולות כלכליות ומדיניות משותפות. אנו מוכרחים לחיות עם הערבים ולמצוא דרכי עבודה משותפת. הפעולה הפוליטית עד כה הייתה מגוחכה. אידר שלח שליח ערבי מיוחד ללונדון, שעלה בהון רב ומבלי כל חועלת. במקום זה צריך היה לאחוז בדרכי הסברה שטחית. אולם עתה אין לנו אפשרות של פעולה ישרה מיד, אלא אך ע"י מבני האופוזיציה.

ברווזים ועחונים שלנו אין להם כל ערך גם עתון אוהב יהודים לא נקרא. יש דרך של שמוש זהיר בעחונים ערבים. לפני 16 שנים היו נסיונות של מכתבי פלחים, שבהם נזכרו, אגב, דברים על יהודים. בגוף זו אפשר להשחמש להכחשות הדברים שאנו מעוניינים בהם. ההסחה צריכה לעבוד תבנית של פעולה מידית ושל פעולה להבא. צריך שתהיה קבוצת סתודבים לפעולת הסברה בקרב הערבים.

א. סת: נדמה לי שמעוה היא לגשת לדברים מחוץ פרם זה או אחר, ולהסית את הדעת מן הכלל שיש חנועה לאומית ערבית. חנועה לאומית אינה דוקא חסיד ממדרגה גבוהה וחנועה לאומית ספונסנית ישנה כאן.

למעשה צודקים הערבים בקראם לא"י סוריה הדרומית. א"י ניוונה
בכל חייה הרוחניים מהסביבה. אני נפגשתי עם מנהיג האופוזיציה.
הוא אמר לי: יכול להיות, כי הצמח לנו חועלת, אולם שום קבוצ
אינו רוצה לוותר על כוחו ושלטונו. כך לא נותר גם אנו על הרוב
ועל השלטון". אם גם מעטים הם כמוהו, אולם לדעה זו יש יסוד.
יש חנוכה לאומית ערבית. יש אצלם קבוצות, כמו שיש בעמים אחרים,
קבוצות שאנו יכולים להשתמש בהן וצריך לעשות זאת בהבנה ובמדה
ידועה, אולם העיקר לסצוא נקודות אחיזה ואמצעי שחוף. ברגע זה
אין אנו מוכנים לפעולה - אין לנו ידיעה ואין לנו אנשים, אין
לנו גם הקשרים הדרושים. האגיסטור העיקרי של אגודת המושל ימים
הצעילים מחולל הפרעות יכול היה לעבוד בעדנו.

נדברים על הדיפרנציאציה של האפנדים והפלחים. ברגעים
מכריעים כמשקשח אצל עמים יוחר חרבותיים ההכרה המעמדית. הפלח
קשור אל האפנדי קשרי עם, יש פילוג בקרב הערבים. אמנם כלם
שונאים את היהודים, אבל ביניהם יש מלחמת משפחות קשה על יסוד
הדרישות ביחס להקת המועצה המושלימית. המאורעות פרצו בשעה
שהמופתי נוכח שהוא נופל והוא החליט לשבור את החזית ולהקשות
לקדוש העם הערבי. וברגע שנפתח צנור הדמים נחאחדו והקו נחצה
בארץ אך בין היהודים והערבים. אולם קוי הפילוג מסתננים כבר
מחדש.

העתוננים הערבים אינם מעתיקים מאמרים מ"דבר", כי אם
מ"דואר היום". את הקריאה לשלום הם מפרשים כסימן של פשיטת הרגל
של הכלכלה היהודית. קולנו אינו מגיע גם לערבים, שהיו רוצים

לחקור ולדעת את האמת. יש גם עולם ערבי מחוץ לא"י, שאנו סקונינים בו, אנו זקוקים לספרות ערבית ברוחנו. נגד עחון שלנו ילחמו ודוקא המלחמה תעזור לו. לא עחון ערבי לנו יעזור לנו, אלא עמדה גלויה שלנו. בערבי יש הרבה ערמה וחשדנות, לעחון ערבי שלנו יבוזו. קולנו יהיה קול קורא במדבר כמה שנים, אולם גם הערבים בעלי הסון הגבוה יסלימו אתנו, כשיוכחו שאין להפסיק את חנועתנו. יש הרבה אפשרויות פעולה ואנו צריכים להתחיל בהן לפי חכמה ואחר הכנה.

אבישר : בירושלים לא פעלו, כמובן, חרבות הדחיות, ואסנם יש התפתחות ההכרה הלאומית הערבית. בראש החנועה עומדים הסורים. הסורה היה ההורג הראשון בחברון. באבות יש דחיות, בבנים - לאומיות שוביניסטית.

אני זוכר ספור ויצמן, כי היו לו 1,500 בקורים עד שהשיג הצהרת בלפור, ואילו אסצו את הכוחות לגבי הערבים היו מסיגים גם הצהרת ערבית. עלינו לבקש עזר אחים מהערבים. כשהוכרזה הצהרת בלפור באו מנכבדי הערבים לאחל מז"ם ליהודים. ולא מצאו מענה - כמה נדחו ע"י ההנה"צ, שלא הגישו להם כסא או קפה. מורה מחברון החל להטיף נגד אנגליה והיהודים. הסמשה גרשה אותו. הוא חבר שיר והשיר הביא הספנה. הוא נפוץ בכל ארצות האיסלאם. ולכן ? צריך כעת להכין חכמה סקפה, כיצד לסצוא דרך של שותפות.

מדברים על הסברה בכתב ובע"פ ואני אומר ביחוד בע"פ,
ובפעולה של שנים נגיע להוצאות.
בעתון אני חוסך אפילו אם לא מן התחלה. צריך
גם למצוא דרך של חדבקה מודעות בכפרים. צריך לכוון את הפעולה
שלנו גם למזרח.

ז' חשרי
11 אוקטובר
יום ו'

המשך.

י. יודילביץ: ברוסיה וברומניה היינו מעורים בחרבות
הארץ, והדבר לא עמד לנו ביום זעם. אם לעשות דבר מה בקרב
הערבים - יש להתחיל מהעיר. יש לסדר חאים ערביים שנחקשו אחם,
שנחן להם חנוך סוציאליסטי. ע"י חא זה נפיץ תעמולה סעמדית גם
בכפרים. בעד הוצאת דבר ערבי צריכים להשתתף גם בעתוני חוץ.
חיים שטורמן: לא קל להקים כפרים לפרעות, אם כי יש
קבוצות ובודדים המוכנים לכל מעשה גבורה. הכפר בכללו ספחד מעונש
הממשלה ופחתנגדות הממשלה. קנין חולדה יוצא מן הכלל וחסוה.
למקום שיש בו חתנגדות עזה לא ילך הערבי. הפלה שומע הכל אך אינו
סאמין. נקל לו להאמין שמה שספרו לו הוא שקר מאשר ההיפך. בכוח
עתון בעסק אנו לא נוכל לעשות כלום. אנו יכולים לבוא בדברים
בפגישות אישיות. עלינו לחדול מהיות אלמים. השפה המוכנה לערבי
היא דוקא השפה המשובשת שלנו. אולם מעטים בחוכנו היודעים גם שפה זו.